

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS
[M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA]

SECINĀJUMI,

sniegti 2022. gada 24. novembrī¹

Lieta C-528/21

M. D.

pret

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága

(*Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Robežas, patvērums un imigrācija – Trešās valsts valstspiederīgais, kas dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi – Direktīva 2008/115/EK – Ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums – Trešās valsts valstspiederīgais, kas ir nepilngadīga Eiropas pilsoņa vecāks – Apdraudējums sabiedriskajai kārtībai un valsts drošībai – Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, 25. pants – Apspriešanās pienākums – Regula (EK) Nr. 1987/2006 – Brīdinājums par atteikumu ieceļot Šengenas zonā

1. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tostarp ir uzdoti jautājumi par to, vai ar Savienības tiesībām (tostarp Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, turpmāk tekstā – “Harta”) ir saderīgs dalībvalsts iestāžu noteiktais ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums² minētās dalībvalsts teritorijā attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kura personiskie apstākļi, šķiet, nav tikuši izvērtēti, it īpaši tas, ka viņš ir tēvs nepilngadīgajam, kas ir Savienības pilsonis un kas dzīvo šajā valstī.

2. Saistībā ar šo jautājumu rodas divas problēmas, kas attiecas uz:

- Direktīvas 2008/115/EK³ piemērojamību, ja tad, kad dalībvalsts iestādes noteica ieceļošanas aizliegumu, trešās valsts valstspiederīgais neatradās tās teritorijā;
- samērīgumu, kas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1987/2006⁴ ir nosacījums tam, lai otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmā (turpmāk tekstā – “SIS II”) ievadītu “brīdinājumus” ieceļošanas un uzturēšanās atteikuma vajadzībām.

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² Turpmāk tekstā atsauksos tikai uz “ieceļošanas aizliegumu”.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2006. gada 20. decembris) par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV 2006, L 381, 4. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 28. novembra Regulu (ES) 2018/1861 (OV 2018, L 312, 14. lpp.) no tās stāšanās spēkā dienas: 63. pants un 66. panta 5. punkta otrā daļa. Tā tiks atcelta no dienas, kad šī otrā regula tiks piemērota pilnībā (65. pants un 66. panta 5. punkta pirmā daļa), bet tas vēl nav noticis.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Konvencija, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu⁵

3. Saskaņā ar konvencijas 25. panta 2. punktu:

“Ja konstatē, ka par ārvalstnieku, kam ir vienas Līgumslēdzējas Puses izdota derīga uzturēšanās atļauja, ir ziņots nolūkā liegt ieceļošanu, Līgumslēdzēja Puse, kas ziņojusi nolūkā liegt ieceļošanu, apspriežas ar Pusi, kura izsniegusi uzturēšanās atļauju, lai noteiktu, vai ir pietiekami iemesli atņemt šo uzturēšanās atļauju.

Ja uzturēšanās atļauju neatņem, Līgumslēdzēja Puse, kas ziņojusi nolūkā liegt ieceļošanu, ziņojumu atsauc, tomēr var iekļaut šo ārvalstnieku savā valsts ziņojumu sarakstā.”

2. Regula Nr. 1987/2006

4. Šīs regulas 21. pantā (“Proporcionalitāte”) ir noteikts:

“Pirms brīdinājuma izdošanas dalībvalstis nosaka, vai gadījums ir atbilstīgs, piemērots un pietiekami svarīgs, lai brīdinājums būtu jāievada *SIS II*.

[..]”

5. Regulas 24. pantā (“Nosacījumi brīdinājumu izdošanai, lai atteiktu ieceļošanu vai uzturēšanos”) ir noteikts:

“1. Datus par trešo valstu valstspiederīgajiem, par kuriem izdots brīdinājums, lai atteiktu ieceļošanu vai uzturēšanos, ievada, pamatojoties uz attiecīgās valsts brīdinājumu, kas izriet no kompetento administratīvo iestāžu vai tiesu lēmuma, kurš pieņemts saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos paredzētajiem procedūras noteikumiem. Šo lēmumu var pieņemt, tikai pamatojoties uz īpašu novērtējumu. Pārsūdzības attiecībā uz šiem lēmumiem iesniedz saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

2. Brīdinājumu izdod, ja 1. punktā minētā lēmuma pamatā ir draudi sabiedriskajai kārtībai vai sabiedrības drošībai, vai valsts drošībai, kurus var radīt attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā. [..]

3. Brīdinājumu var izdot arī tad, ja 1. punktā minētā lēmuma pamatā ir fakts, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir piemērots jebkāds pasākums, kas saistīts ar izraidīšanu vai ieceļoš[anas]

⁵ Šengena 1990. gada 19. jūnijā parakstītā Konvencija, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (turpmāk tekstā – “CAAS”), tās redakcijā, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 265/2010 (2010. gada 25. marts), ar kuru Šengenas nolīguma īstenošanas konvenciju un Regulu (EK) Nr. 562/2006 groza attiecībā uz tādu personu pārvietošanos, kurām ir ilgtermiņa vīzas (OV 2010, L 85, 1. lpp.). Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1861 (2018. gada 28. novembris) par Šengenas Informācijas sistēmas (SIS) izveidi, darbību un izmantošanu robežpārbaužu jomā un ar kuru groza Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, un groza un atceļ Regulu (EK) Nr. 1987/2006 64. pantu tika atcelts CAAS 25. pants, kas tika aizstāts ar šīs regulas 27.–30. pantu; skat. arī 29. apsvērumu. Saskaņā ar regulas 66. panta 2. un 5. punktu minētais 64. pants stājas spēkā regulas pilnīgas piemērošanas dienā. Tiesas sēdē Komisija apstiprināja, ka šīs piemērošanas nosacījumi nav izpildīti.

atteikumu un kas nav atcelts vai atlikts, ietverot vai papildus piemērojot ieceļošanas aizliegumu vai, attiecīgā gadījumā, uzturēšanās aizliegumu, kas pamatots ar to, ka nav ievēroti attiecīgās valsts noteikumi par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu vai uzturēšanos.”

3. Direktīva 2008/115

6. Direktīvas 6. apsvērumā ir noteikts:

“Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu uzturēšanos pārtrauc, izmantojot taisnīgu un pārskatāmu procedūru. Saskaņā ar ES tiesību aktu pamatprincipiem lēmumi atbilstīgi šai direktīvai būtu jāpieņem, katru gadījumu izskatot atsevišķi un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, norādot, ka būtu jāņem vērā ne tikai tie apsvērumi, kas saistīti ar nelegālu uzturēšanos. [..]”

7. Saskaņā ar 14. apsvērumu:

“Būtu jānodrošina Eiropas mērogs valstu īstenoto atgriešanas pasākumu ietekmei, ieviešot ieceļošanas aizliegumu, kas aizliedz ieceļot un uzturēties ikvienas dalībvalsts teritorijā. [..]”

8. Saskaņā ar 3. panta (“Definīcijas”) 2. punktu “nelikumīga uzturēšanās ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā ^[6], vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī”.

9. Direktīvas 3. panta 6. punktā “ieceļošanas aizliegums” ir definēts kā “administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laika posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam”.

10. Saskaņā ar 5. pantu (“Neizdošana, bērna intereses, ģimenes dzīve un veselības stāvoklis”):

“Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

a) bērna intereses,

b) ģimenes dzīvi,

[..].”

11. Saskaņā ar 11. panta (“Ieceļošanas aizliegums”) 1. punktu:

“1. Atgriešanas lēmumiem pievieno ieceļošanas aizliegumu:

a) ja nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas laika posms vai

b) ja nav ievērota atgriešanās pienākuma izpilde.

⁶ Direktīvas 5. pantā ir minēti ieceļošanas nosacījumi trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri plāno uzturēšanos dalībvalstu teritorijā uz laiku, kas nepārsniedz 90 dienas jebkurā 180 dienu laikposmā. Pašlaik tas ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2016, L 77, 1. lpp.), 6. pants.

Citos gadījumos atgriešanas lēmumu var papildināt ar ieceļošanas aizliegumu.”

B. Valsts tiesības

12. Uz šo lietu attiecināms:

- *A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény* (2007. gada I likums par personu, kurām ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties, ieceļošanu un uzturēšanos, turpmāk tekstā – “2007. gada I likums”; *Magyar Közlöny* 2007/1) 33. un 42. pants;
- *A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény* (2007. gada II likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos, turpmāk tekstā – “2007. gada II likums”; *Magyar Közlöny* 2007/2) 43., 44. un 45. pants.

13. Atbilstoši kopš 2019. gada 1. janvāra spēkā esošā *2018. Évi CXXXIII. törvény az egyes migrációs tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról* (2018. gada 21. decembra Likums CXXXIII par dažu migrācijas likumu un citu ar tiem saistīto likumu grozījumiem; *Magyar Közlöny* 2018/133) 17. pantam 2007. gada I likums tika papildināts ar 94. pantu, kas noteic:

“[..]

4) Uzturēšanās atļauju vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir derīga uzturēšanās atļauja vai pastāvīgās uzturēšanās atļauja kā Ungārijas pilsoņa ģimenes loceklis, atsauc:

[..]

b) ja trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās rada apdraudējumu Ungārijas sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

[..]”

II. Fakti⁷, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

14. M. D. ir Kosovas serbu valstspiederīgais, kas 2002. gadā ieradās Ungārijā. No tā laika viņš dzīvoja šajā valstī ar savu dzīvesbiedri un nepilngadīgo dēlu, kas abi ir Ungārijas pilsoņi, un savu māti. Viņi visi ir finansiāli atkarīgi no M. D.

15. M. D. labi runā ungāru valodā. Ungārijā viņam pieder uzņēmums, nekustamais īpašums un vairāki transportlīdzekļi. Viņam ir arī darījumdarbības vieta Slovākijā, tāpēc šajā valstī viņam bija uzturēšanās atļauja uzņēmējdarbībai⁸.

⁷ Notikumu izklāsts atbilst iesniedzējtiesas sniegtajam aprakstam. Tajā nav ietverti citi notikumi, kurus tiesas sēdē minēja Ungārijas valdība, bet kuri nav iekļauti iesniedzējtiesas nolēmumā.

⁸ Atļauja bija izsniegta uz diviem gadiem no 2019. gada 26. februāra. Iesniedzējtiesa uzskata, ka to “nevarēja” pagarināt, jo attiecībā uz M. D. *SIS II* bija ievadīts brīdinājums par ieceļošanas atteikumu, kura pamatā ir šajā lietā aplūkotais ieceļošanas aizliegums.

16. No 2003. gada 31. maija viņam bija uzturēšanās atļauja Ungārijā, kas vairākkārt tika pagarināta. Tā kā viņa nepilngadīgais dēls ir Ungārijas pilsonis, vēlāk viņam tika izsniegta pagaidu uzturēšanās atļauja, kas bija derīga līdz 2021. gada 20. maijam.

17. 2018. gada 12. jūnijā viņš pieprasīja pastāvīgās uzturēšanās atļauju Ungārijā.

18. Pirmajā administratīvajā instancē *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága* (Ārvalstnieku policijas iestādes Valsts galvenās pārvaldes Budapeštas un Peštas meģes reģionālā pārvalde, Ungārija)⁹ viņa pieteikumu noraidīja.

19. Šis lēmums bija balstīts uz *Alkotmányvédelmi Hivatal* (Konstitūcijas aizsardzības birojs, Ungārija) atzinumu, saskaņā ar kuru M. D. radīja reālus, tiešus un nopietnus draudus valsts drošībai, tāpēc valsts viņam bija jāatstāj¹⁰.

20. 2018. gada 27. augustā ārvalstnieku policija konstatēja, ka M. D. uzturēšanās tiesības ir beigušās, un 2018. gada 26. novembrī šī pati iestāde to apstiprināja otrajā administratīvajā instancē.

21. 2019. gada 28. maijā *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) atcēla 2018. gada 26. novembra lēmumu¹¹ un lika ārvalstnieku iestādēm sākt jaunu procedūru, kurā tiktu izvērtēti visi apstākļi, galvenokārt ņemot vērā to, ka M. D. un viņa dzīvesbiedre dzīvoja Ungārijā kopā ar viņu nepilngadīgo dēlu, Ungārijas pilsoni.

22. 2019. gada 29. augustā jaunajā procedūrā ārvalstnieku policija atteicās izsniegt M. D. uzturēšanās atļauju. Tā uzsvēra, ka, ņemot vērā grozījumus tiesiskajā regulējumā, kas stājās spēkā 2019. gada 1. janvārī, procedūra ir norisinājusies, pamatojoties uz 2007. gada I likuma 94. panta 4. punkta b) apakšpunktu¹². Turklāt tā norādīja, ka tā nav varējusi atkāpties no Konstitūcijas aizsardzības biroja kā specializētās iestādes atzinumiem un ka tai nebija rīcības brīvības.

23. M. D. par ārvalstnieku policijas lēmumu cēla prasību *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa). Šī tiesa noraidīja prasību, uzskatot, ka ārvalstnieku iestādēm ir pienākums lūgt specializētajai iestādei sniegt atzinumu, kas tām ir saistošs.

24. *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija) *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) spriedumu atstāja negrozītu. Ņemot vērā klasificētos dokumentus, kas bija specializētās iestādes atzinuma pamatā, tā piekrita, ka M. D. uzturēšanās Ungārijā rada reālu un tiešu apdraudējumu valsts drošībai. Šī iemesla dēļ, izvērtējot viņa personisko situāciju, nebija iespējams sniegt citu atbildi.

25. M. D. atstāja Ungārijas teritoriju 2020. gada 24. septembrī¹³.

⁹ Turpmāk tekstā – “ārvalstnieku policija”.

¹⁰ Pirms tam viņam bija piespriests (nosacīts) viena gada brīvības atņemšanas sods par nelegālās imigrācijas atbalstīšanu, sniedzot palīdzību nelikumīgi šķērsot robežu.

¹¹ Atcelšanas sekas attiecās arī uz 2018. gada 27. augusta lēmumu. Minētā tiesa uzsvēra, ka ārvalstnieku policija nebija pierādījusi, ka ir izpildīti 2007. gada I likuma 33. panta nosacījumi, proti, viņš radīja reālu, faktisku un pietiekami nopietnu apdraudējumu, balstīdama savu lēmumu uz Konstitūcijas aizsardzības biroja, kas nebija iestāties lietā kā specializēta iestāde, atzinumu.

¹² Skat. tā daļēju citātu šo secinājumu 13. punktā.

¹³ Vēlāk viņš mēģināja atgriezties Ungārijā. Pēc Covid testa veikšanas pie robežas tika konstatēts, ka viņš nevar ieceļot šajā valstī ieceļošanas aizlieguma dēļ. Ungārijas valdība norāda, ka viņa pašreizējā uzturēšanās vieta nav zināma.

26. 2020. gada 14. oktobrī ārvalstnieku policija noteica viņam aizliegumu ieceļot Ungārijā uz trim gadiem un par šo aizliegumu lika ievadīt brīdinājumu *SIS II*.

27. Aizliegums bija pamatots ar to, ka:

- M. D. uzturēšanās Ungārijā rada apdraudējumu šīs valsts drošībai¹⁴;
- Konstitūcijas aizsardzības birojs 2020. gada 30. septembra priekšlikumā bija ieteicis izraidīt M. D. un noteikt viņam ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu uz desmit gadiem.

28. M. D. cēla prasību par ieceļošanas aizliegumu *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa). Viņš apgalvoja, ka ārvalstnieku policija nav izpildījusi savus pienākumus padziļināti izpētīt, izvērtēt un pamatot tās lēmumā minētos faktus un noteikumus un ka tā pamatā ir bijis vienīgi citas iestādes ierosinājums. Turklāt viņš savā labā atsaucās ne tikai uz valsts tiesību aktiem, bet arī uz Direktīvas 2008/115 11. pantu.

29. Ārvalstnieku policija lūdza prasību noraidīt. Tā apgalvoja, ka tās lēmums ir balstīts uz 2007. gada II likuma 43. panta imperatīvu normu, kurā noteikts, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš uzturas ārvalstīs un kura ieceļošana apdraud valsts drošību, tiek noteikts autonomas ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums; tajā arī ir paredzēts, ka par valsts drošību atbildīgo iestāžu priekšlikumi ir saistoši. Turklāt, tā kā M. D. uzturēšanās atļauja (kas viņam bija izsniegta viņa ģimenes saišu dēļ) jau bija atsaukta, atbildētājam vairs nebija likumiska pienākuma novērtēt viņa ģimenes apstākļus.

30. Šajos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) uzdod Tiesai četrus prejudiciālus jautājumus, no kuriem minēšu tikai pirmos divus jautājumus:

“1) Vai [Direktīvas 2008/115] 5. un 11. pants un LESD 20. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7., 20., 24. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru legīslatīvās reformas īstenošana tiek attiecināta arī uz procesiem, kuri tiek atkārtoti, pamatojoties uz tiesas rīkojumu, kas izdots procesos, kuri sākti pirms legīslatīvās reformas, kuras rezultātā trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, tiek piemērots daudz nelabvēlīgāks procesuālais regulējums, kura dēļ viņš zaudē tādas personas statusu, kurai nevar piemērot atgriešanu pat sabiedriskās kārtības, drošības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, ko viņš bija ieguvis, pamatojoties uz uzturēšanās ilgumu līdz attiecīgajam brīdim; vēlāk viņa lūgums piešķirt pastāvīgās uzturēšanās atļauju tika noraidīts, pamatojoties uz šo pašu faktisko situāciju un valsts drošības apsvērumu dēļ; tika atsaukta viņam izdotā uzturēšanās atļauja un vēlāk tika noteikts ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums, nevienā no šiem procesiem neizvērtējot viņa personiskos un ģimenes apstākļus, it īpaši – šajā kontekstā – apstākli, ka viņa apgādībā ir arī nepilngadīgs Ungārijas pilsonis, un šo lēmumu dēļ vai nu ģimene izirst, vai arī Savienības pilsoņiem, kuri ir trešās valsts valstspiederīgā ģimenes locekļi, tostarp šīs personas nepilngadīgajam bērnam, ir jāatstāj dalībvalsts teritorija?

¹⁴ Tā piebilda, ka rīkojuma par viņa izraidīšanu (*sic*) izdošana tika uzskatīta par samērīgu ierobežojumu, lai arī tajā laikā viņam bija derīga uzturēšanās atļauja Slovākijā.

- 2) Vai Direktīvas 2008/115 5. un 11. pants un LESD 20. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7. un 24. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgā personiskie un ģimenes apstākļi netiek izvērtēti, pirms viņam tiek noteikts ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums, pamatojoties uz to, ka šīs personas, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, uzturēšanās rada reālu, tiešu un nopietnu valsts drošības apdraudējumu?”

III. Tiesvedība Tiesā

31. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā ir reģistrēts 2021. gada 26. augustā. Tika nolemts izskatīt lietu prioritārā kārtībā.

32. Rakstveida apsvērumus iesniedza Čehijas Republikas un Ungārijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

33. 2022. gada 25. martā Tiesa pieprasīja dažus paskaidrojumus iesniedzējtiesai, kas šo lūgumu nosūtīja sākotnējā strīda dalībniekiem. Gan M. D., gan ārvalstnieku policija atbildēja uz nosūtītajiem jautājumiem.

34. 2022. gada 21. septembrī notika tiesas sēde, kurā piedalījās Ungārijas valdība un Komisija.

IV. Juridiskā analīze

35. Pēc Tiesas norādījuma šajos secinājumos tiks aplūkoti pirmie divi prejudiciālie jautājumi.

36. Izskatīšu šos jautājumus kopā, ņemot vērā to, kas tiem ir kopīgs. Būtībā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai LESD 20. pants un Direktīvas 2008/115 5. un 11. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7., 20., 24. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie liedz dalībvalstij atsaukt uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, un noteikt viņam ieceļošanas aizliegumu tās teritorijā, uzskatot, ka viņa rīcība rada reālu, tiešu un nopietnu apdraudējumu valsts drošībai, un neizvērtējot viņa personiskos un ģimenes apstākļus, lai gan viņam ir nepilngadīgs bērns, kas ir šīs dalībvalsts pilsonis.

37. Iesniedzējtiesa norāda, ka, noslēdzot procedūru, kas tika sākta laikā, kad bija spēkā iepriekšējie tiesību akti, tika piemēroti trešo valstu valstspiederīgajiem nelabvēlīgi tiesību akta grozījumi. Uzskatu, ka no Savienības tiesību skatpunkta šis ar laiku saistītais apstāklis neietekmē atbildi. Turklāt saskaņā ar iepriekš minēto faktu izklāstu tiesību akta grozījumi tika piemēroti, lai atteiktos izsniegt uzturēšanās atļauju, un šis atteikums, ņemot vērā minētos tiesas nolēmumus, ir galīgs.

A. Pieņemamība

38. Tieši šīs pēdējās minētās informācijas dēļ Ungārijas valdība noliedz saistību starp jautājumiem un attiecīgo strīda priekšmetu. Tā apgalvo, ka tie attiecas uz tiesību normām, kuras tika piemērotas iepriekšējā tiesvedībā, kas jau bija galīgi pabeigta, un tā atšķiras no tiesvedības, kas

norisinās pašlaik. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tādējādi esot hipotētisks¹⁵.

39. Tā piebilst, ka sākotnējā prasība attiecas uz *autonomu* lēmumu par ieceļošanu un uzturēšanos Ungārijā, kam nav piemērojama ne Direktīva 2008/115, ne Harta, tādējādi, lai rastu atrisinājumu, šie tiesību akti nav jāinterpretē.

40. Ungārijas valdības iebildumam ir zināms pamats, ciktāl, kā esmu uzsvēris, bija pieņemti galīgi valsts lēmumi, saskaņā ar kuriem M. D. nebija tiesību saņemt vai saglabāt uzturēšanās atļauju Ungārijā, kura viņam bija agrāk, un ciktāl attiecīgās tiesas neuzdeva prejudiciālus jautājumus, lai tos apstiprinātu¹⁶.

41. Tas tomēr nenozīmē, ka prejudiciālais jautājums neattiecas uz strīdu: aplūkojot tikai aizlieguma ieceļot Ungārijā spēkā esamību¹⁷, šaubas ir pamatotas, tostarp arī par to, vai, kā to ierosināšu, Direktīva 2008/115 un Harta (ciktāl direktīva ir atkarīga no tās) tam nebija piemērojamas.

B. Direktīvas 2008/115 piemērojamība

42. No prejudiciālo jautājumu formulējuma izriet, ka, pēc iesniedzējtiesas domām, par Direktīvas 2008/115 piemērojamību nav šaubu. Savukārt Komisija un Ungārijas valdība tādu iemeslu dēļ, kas daļēji sakrīt, noliedz, ka šis tiesību akts reglamentē tādu situāciju kā šajā lietā aplūkotā:

- Komisija uzskata, ka Direktīva 2008/115 ir piemērojama trešo valstu valstspiederīgajiem, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. To nevarot attiecināt uz personu, kas ieceļošanas aizlieguma noteikšanas brīdī nav atradies šajā dalībvalstī¹⁸.
- Ungārijas valdība pauž tādus pašus argumentus¹⁹. Tā piebilst, ka noteiktā aizlieguma pamati nav saistīti ar migrāciju un atbilst Rokasgrāmatai atgriešanas jautājumos²⁰, kuras 11. punktu tā min šī apgalvojuma pamatojumam²¹. Ieceļošanas aizliegums ir autonom²², un to reglamentē valsts tiesību akti.

43. Manuprāt, trešās valsts valstspiederīgajam, kura uzturēšanās dalībvalstī ir bijusi likumīga un kļuvusi par nelikumīgu, jo viņam atsaukta piešķirtā uzturēšanās atļauja, ir jāpiemēro Direktīvas 2008/115 noteikumi.

¹⁵ Tās rakstveida apsvērumu 10. punkts.

¹⁶ Tādējādi neaplūkošu M. D. uzturēšanās tiesību zaudējumu, neskarot to, ka daži no maniem turpmākajiem apsvērumiem var būt noderīgi Tiesai, ja tā nolemtu to izskatīt.

¹⁷ Apstrīdētajā lēmumā ir noteikts ieceļošanas aizliegums un paredzēta *brīdinājuma ievadišana SIS II*, bet nešķiet, ka par minēto brīdinājumu būtu notikušas apspriedes, un par to iesniedzējtiesa tieši neuzdod jautājumus (uz *SIS II* tā netieši atsaucas ceturtajā jautājumā). Jebkurā gadījumā ar *SIS II* saistītās problēmas izskatīšu šo secinājumu noslēgumā.

¹⁸ Tās rakstveida apsvērumu 20. punkts.

¹⁹ Tās rakstveida apsvērumu 43. punkts.

²⁰ Pielikums Komisijas Ieteikumam (ES) 2017/2338 (2017. gada 16. novembris), ar kuru izveido kopīgu "Rokasgrāmatu atgriešanas jautājumos" dalībvalstu kompetentajām iestādēm izmantošanai ar atgriešanu saistītu uzdevumu veikšanā (OV 2017, L 339, 83. lpp.).

²¹ Tās rakstveida apsvērumu 41. punkts. Tomēr ir jāņem vērā: Tiesa dod priekšroku attiecīgajai direktīvas tiesību normai, kas "nevar tikt grozīta ar Komisijas ieteikumu, kuram nav saistoša spēka": spriedums, 2021. gada 3. jūnijs, *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432; turpmāk tekstā – "spriedums *Westerwaldkreis*"), 47. punkts.

²² Saskaņā ar Ungārijas valdības apsvērumu 42. un 43. punktu apzīmējums "autonoms" izriet no izraidišanas lēmuma neesamības.

44. Tomēr Direktīvā 2008/115 nav nevienas tiešas norādes par to, kā ārvalstnieka, kas uzturas valstī nelikumīgi, izceļošana no tās teritorijas ietekmē tiesību normas piemērošanu.

45. Uzskatu, ka Direktīva 2008/115 saskaņā ar šajā pašā direktīvā iekļauto definīciju neattiecas uz šādu iespējamību, jo tā ir piemērojama tikai trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi *uzturas* dalībvalsts teritorijā²³.

46. Prasība par trešās valsts valstspiederīgā atrašanos dalībvalsts teritorijā netieši izriet no direktīvas 2. panta 1. punkta, kuras piemērošanas joma attiecas “uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā”.

47. Tādējādi, lai tiktu piemērota Direktīva 2008/115, ir nepieciešams, lai trešo valstu valstspiederīgie “nelikumīgi uzturas” šajā teritorijā²⁴. Lai atrašanos kvalificētu kā “nelikumīgu”, tās iemeslam vai ilgumam nav nozīmes²⁵.

48. Ar Direktīvu 2008/115 dalībvalstīm ir noteikts pienākums rīkoties attiecībā pret trešo valstu valstspiederīgajiem, kas *to attiecīgajā teritorijā*, atkārtoti, uzturas nelikumīgi²⁶. Konstatējot nelikumīgu atrašanos to teritorijā, tā ir jāpārtrauc pēc iespējas drīz²⁷. Parasti saskaņā ar 6. panta 1. punktu tiek pieņemts atgriešanas lēmums²⁸, “neskarot šā panta 2.–5. punktā minētos izņēmumus”²⁹.

49. Neskaidrības var rasties, novērojot to, ka faktiski pastāv divu veidu ieceļošanas aizliegumi trešo valstu valstspiederīgajiem: a) aizliegumi, kas paredzēti saskaņā ar Direktīvu 2008/115 pieņemtajos atgriešanas lēmumos; un b) aizliegumi, kas noteikti valsts drošības vai citu līdzīgu apsvērumu dēļ, uz kuriem neattiecas šī direktīva.

50. Nošķirot abas [aizliegumu] kategorijas, var noteikt Direktīvā 2008/115 paredzēto ieceļošanas aizliegumu un to aizliegumu, uz kuriem tā neattiecas, iezīmes.

1. Ieceļošanas aizliegumi, ko reglamentē Direktīva 2008/115

51. Direktīvā 2008/115 ir iekļauts tādu instrumentu kopums, kuru mērķis ir ieviest Savienības politiku cīņai pret trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu imigrāciju.

²³ 2. panta 1. punkts. Nav konstatējams, ka Ungārija būtu nolēmusi nepiemērot direktīvu trešo valstu valstspiederīgajiem gadījumos, uz kuriem attiecas minētā panta 2. punkts.

²⁴ Direktīvas 2008/115 3. panta 2. punktā “nelikumīga uzturēšanās” definēta kā “tāda trešās valsts valstspiederīgā *atrašanās dalībvalsts teritorijā*, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā, vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī”. Oriģinālajā tekstā nav izcēluma.

²⁵ Spriedumi, 2016. gada 7. jūnijs, *Affum* (C-47/15, EU:C:2016:408), 48. punkts; un 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana) (C-808/18, EU:C:2020:1029), 243. punkts. Sprieduma *Westerwaldkreis* rezolutīvajā daļā Tiesa ir paskaidrojusi, ka Direktīva 2008/115 “ir piemērojama ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumam, ko ir noteikusi dalībvalsts, kura nav izmantojusi minētās direktīvas 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto iespēju attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas atrodas tās teritorijā un uz ko attiecas lēmums par izraidīšanu sabiedrības drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ, pamatojoties uz agrāku notiesāšanu krimināllietā”.

²⁶ Spriedums, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308; turpmāk tekstā – “spriedums K.A. u.c.”), 101. punkts.

²⁷ Spriedumi, 2011. gada 6. decembris, *Achughbabian* (C-329/11, EU:C:2011:807), 31. un 45. punkts; un 2016. gada 7. jūnijs, *Affum* (C-47/15, EU:C:2016:408), 87. punkts.

²⁸ Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 3. panta 3. punktu atgriešana ir, “attiecīgai personai brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz [...] izcelsmes valsti vai [...] tranzīta valsti [...], vai citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolēmj atgriezties un kurā viņu uzņems”.

²⁹ *Juridiska* neiespējamība izpildīt atgriešanas rīkojumu, izraidot trešās valsts valstspiederīgo, kas nelikumīgi uzturas, neatbrīvo no pienākuma izdot šādu rīkojumu, lai arī ir iespējams atlikt tā izpildi: spriedums *Westerwaldkreis*, 54. punkts.

52. Tās mērķis ir izveidot kopīgus noteikumus par atgriešanu, izraidīšanu, piespiedu līdzekļu izmantošanu, aizturēšanu un ieceļošanas aizliegumu, lai nodrošinātu, ka trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgā uzturēšanās tiek pārtraukta, izmantojot godīgas un pārredzamas procedūras³⁰.

53. Direktīvā 2008/115 ir aplūkotas dažādas cieši saistītas procedūras: galvenā procedūra, kas attiecas uz atgriešanas lēmumu, un citas ar to saistītas darbības, ko var veikt vai kas ir jāveic pēc tās [pabeigšanas].

54. Šo darbību mērķis ir sagatavot un nodrošināt atgriešanu: a) noteikt atgriešanas pienākuma labprātīgas izpildes termiņu; b) garantēt piespiedu izpildes nosacījumus un c) apliecināt atgriešanas rīkojuma iedarbību Šengenas teritorijā, izmantojot *SIS II* ietvertos ieceļošanas aizliegumus³¹.

55. Šajā sistēmā ieceļošanas aizliegums ir līdzeklis, lai padarītu efektīvāku Savienības politiku *atgriešanas jomā*: lai trešās valsts valstspiederīgais, kas [dalībvalsts teritorijā] uzturas nelikumīgi, noteiktā laikposmā pēc izraidīšanas vairs nevarētu likumīgi atgriezties tajā³². Šis aizliegums atgriešanas rīkojumu padara par piemērojamu visā Savienībā³³.

56. Direktīvā 2008/115 ieceļošanas aizliegums:

- ir atkarīgs no atgriešanas lēmuma, proti, ja lēmums nav pieņemts, to nevar noteikt³⁴. Tas paredzēts šīs direktīvas 3. panta 6. punktā un 11. panta 1. punktā;
- obligāti tiek pievienots atgriešanas lēmumam, ja nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas laika posms vai nav izpildīts pienākums atstāt valsts teritoriju³⁵;
- var izraisīt tikai tiesiskās sekas, kas raksturīgas atgriešanas lēmuma brīvprātīgai vai piespiedu izpildei³⁶;
- to nevar atstāt spēkā pēc atgriešanas lēmuma atsaukšanas³⁷.

³⁰ Direktīvas 2008/115 1. pants, kā arī 6. un 30. apsvērums.

³¹ Turpinājumā paskaidrošu, ka attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem saskaņā ar Regulu Nr. 1987/2006 *SIS II* nav obligāti jāievada brīdinājumi par ieceļošanas aizliegumiem, kas saistīti ar valsts tiesību normu par ieceļošanu un uzturēšanos neievērošanu: skat. šo secinājumu 112. punktu.

³² Spriedums, 2020. gada 17. septembris, JZ (Brīvības atņemšanas sods ieceļošanas aizlieguma gadījumā) (C-806/18, EU:C:2020:724), 32. punkts.

³³ Direktīvas 2008/115 14. apsvērums. Tomēr ne visiem atgriešanas lēmumiem ir obligāti jāpievieno ieceļošanas aizliegums: skat. 11. panta 1. punktu un šo secinājumu 112. punktu par noteiktu brīdinājumu ievadīšanas *SIS II* fakultatīvo raksturu.

³⁴ Atgriešanas lēmuma pieņemšanu izraisa nelikumīga uzturēšanās dalībvalsts teritorijā. Aizliegums liedz iespēju ieceļot Savienības teritorijā pēc atgriešanas, padarot to automātiski par nelikumīgu: skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Ouhrami* (C-225/16, EU:C:2017:590; turpmāk tekstā – “spriedums *Ouhrami*”), 49. un nākamie punkti. Tomēr no formāla skatpunkta dalībvalstis var noteikt ieceļošanas aizliegumus kopā ar atgriešanas rīkojumu vai arī pēc minētā rīkojuma izdošanas: Direktīvas 2008/115 6. panta 6. punkts. Efektivitātes nolūkos pašreizējā priekšlikumā direktīvas pārstrādātajai redakcijai jaunums salīdzinājumā ar spēkā esošo sistēmu ir ieceļošanas aizliegumu noteikšana bez iepriekšēja atgriešanas lēmuma, ja nelikumīga uzturēšanās pirmo reizi tiek atklāta robežpārbaudēs: Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par kopējiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (pārstrādāta redakcija) (COM(2018) 634 *final*), 13. panta 2. punkts.

³⁵ Direktīvas 11. panta 1. punkts. Ieceļošanas aizliegumu var noteikt citos apstākļos, bet tas nav jādara obligāti.

³⁶ Spriedumi *Ouhrami*, 49. punkts, un *Westerwaldkreis*, 52. punkts.

³⁷ Spriedums *Westerwaldkreis*, 54. punkts.

2. Ieceļošanas aizliegumi, ko nereglamentē Direktīva 2008/115

57. Dalībvalstis patur tiesības aizliegt ieceļot to teritorijā trešo valstu valstspiederīgajiem gadījumos, uz kuriem neattiecas atgriešanas lēmums, kas tika pieņemts saskaņā ar Direktīvu 2008/115 viņu nelikumīgās uzturēšanās dēļ.

58. Kā esmu jau norādījis, šiem gadījumiem (ko raksturo reakcija uz tādu rīcību, kura rada apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai, valsts drošībai vai ietekmē starptautiskās attiecības un kuras veicēji neatrodas to teritorijā) Direktīva 2008/115 nav piemērojama.

59. Šie ieceļošanas aizliegumi ir neatkarīgi no jebkāda atgriešanas lēmuma, ko reglamentē Direktīva 2008/115. Uz tiem attiecas valsts tiesību normas (iespējams, tās ir atvasinātas no starptautiskajām tiesībām vai atsevišķiem Savienības lēmumiem)³⁸, nevis – uzsveru – Direktīva 2008/115³⁹.

60. Ciktāl šāds aizliegums ir pamatots ar apdraudējumu, ko trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā var radīt, tas pamato arī lēmumu iekļaut viņu *SIS II* brīdinājumu sarakstos. Šajā gadījumā brīdinājums *SIS II* ir jāievada obligāti⁴⁰.

3. Ieceļošanas aizlieguma ierobežotais ģeogrāfiskais tvērums

61. Neatkarīgi no dalībvalsts pieņemtā ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma pamata tā ģeogrāfiskais tvērums ir ierobežots, ja personai, kurai tas ir noteikts, ir atļauja likumīgi uzturēties kādā citā dalībvalstī.

62. Tā kā ieceļošanas aizlieguma īstenošana un ieviešana praksē “Eiropas mērogā” ir saistītas ar brīdinājuma ievadīšanu *SIS II*, pamatojoties uz šo aizliegumu, ar aizliegumu saistītais brīdinājums *SIS II* ir jādzēš tad, ja tas nevar radīt šādas sekas.

63. Tādējādi, ja trešās valsts valstspiederīgajam ir uzturēšanās atļauja *SIS II* dalībvalstī, CAAS 25. panta 2. punktā ir paredzēta apspriešanās sistēma starp valsti, kas izdevusi atļauju, un valsti, kas *SIS II*⁴¹ ir iekļāvusi brīdinājumu, lai noteiktu, vai pastāv pietiekams pamats atsaukt šo atļauju. Ja atļauja tiek saglabāta, valstij, kas ir ievadījusi brīdinājumu, tas jāatsauc.

64. Pēdējā minētajā gadījumā saskaņā ar to pašu tiesību aktu tā var reģistrēt ārvalstnieku savā valsts brīdinājumu sarakstā⁴².

³⁸ Skat., piemēram, Padomes Lēmumu (KĀDP) 2022/331 (2022. gada 25. februāris), ar kuru groza Lēmumu 2014/145/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2022, L 52, 1. lpp.). Tā pielikumā minētas personas, attiecībā uz kurām dalībvalstīm jāpieņem pasākumi, kas vajadzīgi, lai *aizliegtu ieceļošanu* to teritorijā.

³⁹ Tas nenozīmē, ka dalībvalsts ir atbrīvota no jebkādiem Savienības tiesībās noteiktajiem gan procesuālajiem, gan materiāltiesiskajiem ierobežojumiem: skat. šo secinājumu 96. un nākamās punktus.

⁴⁰ Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 2. punkts atšķirībā no šīs tiesību normas 3. punkta. Obligātais raksturs ir nepārprotams vācu, franču, angļu, itāļu vai portugāļu valodas versijā. Spāņu valodas versija, kurā sākotnēji bija lietots darbības vārds *podrá* [var], vēlāk tika labota (Regulas Nr. 1987/2006 labojums – OV 2021, L 224, 42. lpp.).

⁴¹ Saskaņā ar 2018. gada 16. janvāra sprieduma E (C-240/17, EU:C:2018:8) 37. punktu un rezolutīvo daļu, lai arī nekas neliedz apspriesties, pirms tiek pieņemts atgriešanas lēmums, pienākums rodas tikai pēc brīdinājuma ievadīšanas. Regulā 2018/1861 šis noteikums ir labots.

⁴² Skat. spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E (C-240/17, EU:C:2018:8). Principā personas iekļaušana dalībvalsts datubāzes brīdinājumu sarakstā, jo šī persona rada apdraudējumu dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, valsts drošībai, sabiedrības veselībai vai starptautiskajām attiecībām, liedz tai ieceļot Šengenas zonā saskaņā ar Regulas 2016/399 6. panta 1. punkta e) apakšpunktu.

4. Izceļošana no teritorijas, pirms tiek pieņemts atgriešanas lēmums un noteikts ieceļošanas aizliegums valsts drošības apsvērumu dēļ

65. Ja persona, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, izceļo no tās, pirms šīs dalībvalsts iestādes pieņem attiecībā uz to lēmumu, Direktīvā 2008/115 minētais atgriešanas rīkojums kļūst lieks: tā kā trešās valsts valstspiederīgais neatrodas šīs valsts teritorijā, lēmums vairs nav jāpieņem⁴³.

66. Tādējādi, manuprāt, no Direktīvas 2008/115 tiesību normām izriet, ka: a) “nelikumīga uzturēšanās” tajās ir definēta kā tāda “atrašanās” dalībvalsts teritorijā, kas neatbilst (vai vairs neatbilst) ieceļošanas vai uzturēšanās nosacījumiem; un b) tās reglamentē procedūras, kas piemērojamas indivīdam, kurš atrodas dalībvalsts teritorijā.

67. Šis apgalvojums turklāt atbilst sistēmai, ar ko visām dalībvalstīm ir uzlikts pienākums pēc iespējas drīz pārtraukt nelikumīgu uzturēšanos, *kas tiek atklāta tās teritorijā*.

68. Uzskatu, ka risinājums ir tāds pats neatkarīgi no tā, vai attiecīgā persona izceļo, pirms tiek sākta procedūra, kurā tiek lemts par tās nelikumīgu uzturēšanos, vai šādas procedūras laikā, kad lēmums vēl nav pieņemts. Pēdējā minētajā gadījumā procedūrai nav priekšmeta: (dalībvalstī, kas īstenojusi procedūru) nav konstatējama nelikumīga uzturēšanās, kas būtu jāpārtrauc, izdodot atgriešanas rīkojumu vai citā veidā, ja ir izpildīti attiecīgie nosacījumi.

69. Šī risinājuma procesuālās sekas valsts tiesību sistēmā (lietas izbeigšana, tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas u.c.) principā nosaka tās tiesību aktos⁴⁴.

70. Aprakstīto gadījumu nevar sajaukt ar tāda trešās valsts valstspiederīgā gadījumu, kura atrašanās vieta nav zināma, bet ir norādes, ka viņš vēl atrodas teritorijā. Uzskatu, ka šajā gadījumā jāpieņem atgriešanas lēmums aizmuguriskas lietas izskatīšanas procedūrā⁴⁵.

71. Ja minētā iemesla dēļ nav pieņemts atgriešanas lēmums, jāsecina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta noteikumiem ieceļošanas aizliegumu nevar noteikt⁴⁶.

72. Šajos apstākļos, kā jau esmu izklāstījis, dalībvalsts, kas valsts drošības apsvērumu dēļ uzskata, ka ir jānosaka ieceļošanas aizliegums trešās valsts valstspiederīgajam, kurš vairs neatrodas tās teritorijā, var to noteikt saskaņā ar valsts tiesībām.

73. Uzskatu, ka šī argumentācija prevalē pār viedokli, ka Direktīva 2008/115 ir piemērojama trešās valsts valstspiederīgajam, kurš pēc atļaujas atrasties dalībvalsts teritorijā zaudēšanas pārtrauc nelikumīgu uzturēšanos (proti, atgriežas), pirms attiecībā uz viņu tiek pieņemts šāds lēmums.

74. Tie, kas atbalsta šo viedokli, uzskata, ka šādu ieceļošanas aizliegumu reglamentē Direktīva 2008/115, ciktāl tajā atspoguļota zināma *kontinuitāte* ar procedūrām, kuras reglamentē minētā direktīva.

⁴³ Kad ir izdots atgriešanas lēmums un process vēl nav pabeigts, trešās valsts valstspiederīgais, kurš atstāj teritoriju, veic “brīvprātīgu izceļošanu” Direktīvas 2008/115 7. panta izpratnē, ja lēmumā ir noteikts izceļošanas termiņš. Ja šāds termiņš netiek piešķirts, jāuzskata, ka ārvalstnieks vienkārši izpilda atgriešanas lēmumā noteikto pienākumu atstāt valsti. Izraidīšanas rīkojums vairs nav jāpieņem, savukārt ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu dalībvalstī tomēr vēl var noteikt (11. panta 1. punkta beigās) vai pat tas būs jānosaka obligāti (11. panta 1. punkta a) apakšpunkts) un saskaņā ar direktīvu.

⁴⁴ Tomēr, ja ir pamats uzskatīt, ka attiecīgā persona nav izceļojusi Direktīvas 2008/115 izpratnē, var noteikt pārtraukšanu. Pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 15. februāris, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), 75. un 76. punkts.

⁴⁵ Šis risinājums ir piedāvāts Rokasgrāmatā atgriešanas jautājumos, 11.3. punkts, 58. lpp.

⁴⁶ Tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas jautājumiem, Komisija vēlreiz norādīja uz šo apstākli.

75. Šis viedoklis ir vilinošs: uz indivīdu attiektos saskaņotu noteikumu sistēma, kurā par ieceļošanas aizliegumu, pat ja tā pamatā nav nelikumīgas migrācijas, būtu jāpieņem lēmums saskaņā ar Direktīvā 2008/115 paredzētajiem (procesuālajiem un materiāltiesiskajiem) principiem un prasībām.

76. Tomēr līdzīgai interpretācijai ir arī trūkumi. Pirmkārt, šī interpretācija ir kolīzijā ar iepriekš minēto Direktīvas 2008/115 2. pantu un 11. panta 1. punktu. Šīs direktīvas mērķis ir pārtraukt trešo valstu valstspiederīgo nelikumīgu uzturēšanos, nevis atrisināt lietas, kurās iestādes ieviešanas nav nepieciešama (vairs nav nepieciešama) tieši tā iemesla dēļ, ka nelikumīga uzturēšanās tās teritorijā nepastāv.

77. Otrkārt, jāatgādina, ka Direktīvas 2008/115 tūlītējais mērķis nav dalībvalstu sabiedriskās kārtības, sabiedrības drošības un valsts drošības aizsardzība, lai arī tajā šīs intereses tiek ņemtas vērā⁴⁷. Ja pieņemtu, ka tā reglamentē uz šī pamata balstītus, bet ar atgriešanas rīkojumu nesaistītus ieceļošanas aizliegumus, tas nozīmētu tās 1. pantā noteiktā mērķa pielīdzināšanu minēto interešu aizsardzībai.

78. Treškārt, Direktīvas 2008/115 mērķis ir nevis pilnīgi saskaņot valsts tiesību normas par ārvalstnieku uzturēšanos, bet tikai pieņemt atgriešanas lēmumus (*rectius*: ar ko pārtrauc nelikumīgu uzturēšanos) un tos izpildīt⁴⁸. Interpretācija, ko tagad aplūkoju, dalībvalstīm nozīmētu to, ka ieceļošanas aizliegumiem, kuri tika noteikti ar migrāciju nesaistītu iemeslu dēļ un kuri nav saistīti ar atgriešanas rīkojumiem, nevarētu:

- būt iezīmes (ilgums, piemērojamība personām), kas atšķiras no tām, kas paredzētas Direktīvā 2008/115;
- tos nevarētu noteikt gadījumos, kas nav paredzēti šajā direktīvā,

ikreiz, kad šādi aizliegumi būtu vērsti pret trešās valsts valstspiederīgo, kas nelikumīgi *bija uzturējies, bet vairs neuzturas* tās teritorijā.

79. *Zināmā mērā* pirmo šķērslī var pārvarēt, ciktāl, atkarību, Direktīvas 2008/115 pašreizējā redakcijā ir atsauces uz sabiedrisko kārtību, sabiedrības drošību un valsts drošību (tostarp 11. panta 2. punkts), kas var ietekmēt aizlieguma ilgumu un tā piemērojamību personām⁴⁹.

80. Tomēr Direktīvā 2008/115 tie ir autonomi jēdzieni, tāpat kā visi Savienības tiesību jēdzieni, kuru definīcijā likumdevējs neatsaucas uz dalībvalstīm (lai arī pašā direktīvā tie nav definēti). Pamatoti ir apšaubīt to atbilstību valsts jēdzieniem vai vismaz to identiskumu attiecībā uz veidu, kādā tiem jādarbojas, ņemot vērā atšķirīgo kontekstu: no vienas puses, Savienības⁵⁰ un, no otras puses, valsts kontekstu.

⁴⁷ Faktiski Direktīvā 2008/115 tās tiek ievērotas, kā tas izriet tostarp no 6. panta 2. punkta beigām, 7. panta 4. punkta vai 11. panta 2. punkta. Attiecībā uz to tvērumu skat. spriedumu, 2009. gada 30. novembris, *Kadzoev* (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741), 70. un 71. punkts.

⁴⁸ Spriedums K.A. u.c., 44. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁴⁹ Attiecīgi 11. panta 2. punkta beigas un 3. punkta otrā daļa.

⁵⁰ Savienības tiesībās šie jēdzieni ne visos normatīvajos tekstos, kuros tie tiek lietoti, ir identiski. Identiskums nepastāv arī starp jēdzieniem, kas attiecas uz migrāciju, kā tas atgādināts Rokasgrāmatā atgriešanas jautājumos, 11.3. punkts, 59. lpp., vai tostarp spriedumā, 2019. gada 12. decembris, E.P. (Apdraudējums sabiedriskajai kārtībai) (C-380/18, EU:C:2019:1071), 31. un nākamie punkti, kā arī secinājumos, ko sniedzis ģenerālvokāts Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*] (C-380/18, EU:C:2019:609).

81. Attiecībā uz otro šķērsli jāuzsver, ka Direktīvā 2008/115 ir paredzēti tikai atgriešanas rīkojumam pievienoti ieceļošanas aizliegumi. Tie nav noteikti tādos gadījumos, kad trešās valsts valstspiederīgajam, kas nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, ir uzturēšanās atļauja kādā no dalībvalstīm⁵¹ vai kad saskaņā ar līgumu viņu uzņem atpakaļ dalībvalsts, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņš tika aizturēts⁵².

82. Tomēr dalībvalsts var būt ieinteresēta (vai pat tai var būt pienākums) aizliegt ārvalstniekam – kurš to atstāj, “izpildot” Direktīvas 2008/115 6. panta 2. punktā minēto prasību, – ieceļot tās teritorijā neatkarīgi no tā, ko attiecībā uz šo personu ir lēmusi jebkura cita viņu uzņēmusī dalībvalsts. Ievērojot Tiesas atgādinātos nosacījumus, katra dalībvalsts ir atbildīga par sabiedriskās kārtības uzturēšanu savā teritorijā un iekšējās un ārējās drošības nodrošināšanu⁵³.

5. Šajā lietā

83. Iesniedzējtiesas izklāstā ir norādīts, ka M. D. izceļojis no Ungārijas teritorijas pirms atgriešanas rīkojuma izdošanas. Ja tas tā ir, līdz šim izklāstītie apsvērumi man liek secināt, ka Direktīva 2008/115 nebija piemērojama turpmākajam viņam noteiktajam aizliegumam ieceļot Ungārijā.

84. Ja tad, kad M. D. tika noteikts aizliegums ieceļot Ungārijā, viņam bija uzturēšanās atļauja Slovākijā, abu dalībvalstu kompetentajām iestādēm bija jāapspriežas saskaņā ar CAAS 25. panta 2. punktu vēlākais pēc tam, kad SIS II tika ievadīts brīdinājums par šo aizliegumu⁵⁴.

85. Lai novērstu pretrunīgu situāciju, gadījumā, ja Slovākija pēc apspriešanās oficiāli neatsauktu M. D. uzturēšanās atļauju, Ungārijai viņš būtu jāsvīturo no SIS II brīdinājumu saraksta. Tomēr tā varētu viņu saglabāt savā valsts brīdinājumu sarakstā.

C. Ieceļošanas aizliegums un personiskās un ģimenes situācijas iepriekšējs novērtējums

86. Vai trešās valsts valstspiederīgajam var aizliegt ieceļot dalībvalsts teritorijā valsts drošības apsvērumu dēļ, neizvērtējot viņa personiskos un ģimenes apstākļus?

87. Manuprāt, atbildei uz šo jautājumu jābūt noliedzošai gan tad, ja aizliegumu reglamentē Direktīva 2008/115, gan tad, ja tā nav piemērojama un attiecīgā persona ir nepilngadīga bērna, kuram ir tās dalībvalsts pilsonība, kas ir noteikusi aizliegumu, vecāks.

88. Pamatojoties uz savas suverenitātes klasisko prerogatīvu, valstis var ierobežot personu, kas nav to pilsoņi, pārvietošanās brīvību, atsakot viņiem ieceļošanu savā teritorijā vai izraidot no tās.

⁵¹ Šajā gadījumā, ko reglamentē Direktīvas 2008/115 6. panta 2. punkts, 11. pantā minētajam ieceļošanas aizliegumam, ko nosaka, lai nodrošinātu atgriešanas rīkojuma iedarbību *visā Savienībā*, nav nozīmes.

⁵² Šajā gadījumā, ko reglamentē Direktīvas 2008/115 6. panta 3. punkts, otrajai valstij ir jāpārtrauc nelikumīgā uzturēšanās. Skat. spriedumu, 2016. gada 7. jūnijs, *Affum* (C-47/15, EU:C:2016:408), 84. un 86. punkts.

⁵³ Skat. LESD 72. pantu un attiecībā uz tā tvērumu – spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana) (C-808/18, EU:C:2020:1029).

⁵⁴ Nav droši, vai šāda apspriešanās ir notikusi: šajā jautājumā M. D. un Ungārijas valdības sniegtā informācija atšķiras, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

89. Ne starptautiskajos nolīgumos, ne Savienības tiesībās šis princips netiek apstrīdēts. Tomēr dažās situācijās dalībvalstis var to mikstināt vai modulēt, uzliekot pienākumu novērtēt attiecīgās personas individuālo situāciju vai citus būtiskus faktoros.

90. Iztirzāšu šo apgalvojumu saistībā ar Savienības tiesībām no divkārša skatpunkta.

1. Direktīvas 2008/115 piemērošanas gadījumā

91. Ja ieceļošanas aizliegumu kādas dalībvalsts teritorijā reglamentē Direktīva 2008/115, atbilde izriet no tās 5. panta: to piemērojot, šai dalībvalstij obligāti jāņem vērā bērna interešu prioritāte un ģimenes dzīve.

92. Līdzīgi ir noteikts vairākos Direktīvas 2008/115 apsvērumos⁵⁵:

- 24. apsvērumā vispārēji tiek apgalvots, ka šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši atzīti Hartā;
- 6. apsvērumā atgādināts dalībvalstu pienākums pieņemt individualizētus lēmumus;
- 22. apsvērumā noteikts, ka, piemērojot direktīvu, dalībvalstīm pirmām kārtām būtu jāņem vērā “bērna interešu prioritāte” un ģimenes dzīves neaizskaramība.

93. Šie noteikumi⁵⁶ ir spēkā arī tad, ja ieceļošanas aizliegums ir pievienots atgriešanas rīkojumam saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu. Turklāt, lai noteiktu aizlieguma ilgumu, jāņem vērā attiecīgās personas personiskie apstākļi⁵⁷.

94. Šādos gadījumos attiecīgo vērtējumu absorbē cits vērtējums, proti, vērtējums, kas tieši attiecas uz atgriešanas rīkojumu, kā arī uz situāciju, kura minēta Direktīvas 2008/115 11. panta 1. punkta a) apakšpunktā un attiecībā uz kuru tas tiek izdots, lai nepiešķirtu brīvprātīgas izceļošanas termiņu saskaņā ar tās 7. panta 4. punktu.

95. Tiesa ir nospriedusi, ka, ņemot vērā izvirzīto mērķi, Direktīvas 2008/115 5. pantu nevar interpretēt šauri⁵⁸. Jāatgādina, ka bērna interešu prioritāte ir jārespektē gan tad, kad šī direktīva tiek piemērota bērnam, gan tad, kad tā tiek piemērota viņa vecākam⁵⁹.

⁵⁵ No šāda plašāka sistēmiska skatpunkta (kas aptver arī Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 1. punktu) jāatgādina, ka *SIS II* tiek ievadīti tikai tie brīdinājumi, kuri izriet no lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz konkrēta gadījuma novērtējumu: skat. šo secinājumu 112. punktu.

⁵⁶ No tiem, protams, izriet nevis neiespējamība izdot atgriešanas rīkojumu vai noteikt ieceļošanas aizliegumu, bet nepieciešamība pirms lēmuma pieņemšanas izvērtēt iesaistītās intereses, pamatojoties uz visu rīcībā esošo informāciju.

⁵⁷ Direktīvas 2008/115 11. panta 2. punkts.

⁵⁸ Skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 11. marts, *État belge* (Nepilngadīga bērna vecāka atgriešana) (C-112/20, EU:C:2021:197), 35. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁵⁹ Minēts iepriekš, rezolutīvā daļā.

2. Direktīvas 2008/115 nepiemērošanas gadījumā

96. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka tās īsteno savas pilnvaras, tostarp to kompetences jomās, nepārkāpjot Savienības tiesības⁶⁰.

97. It īpaši, ja runa ir par trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanos to teritorijā, dalībvalstu pasākumi nevar liegt Savienības pilsoņiem faktiski izmantot tiesības, ko viņiem piešķir šī pilsonība⁶¹.

98. Uzturēšanās tiesību liegšana trešās valsts valstspiederīgajam var mazināt Savienības pilsonības lietderīgo iedarbību. Tas tā ir, ja šo valstspiederīgo un viņa ģimenes locekli – Savienības pilsoni – vieno tādas atkarības attiecības, ka, liedzot pirmajam minētajam uzturēšanos dalībvalstī, otrais minētais būtu spiests viņu pavadīt, atstājot Savienības teritoriju kopumā⁶².

99. Tiesa ir paskaidrojusi – lai novērtētu, vai ar nepilngadīgu pilsoni pastāv atkarības attiecības ar šādām iezīmēm⁶³, ir jāapsver jautājums par viņa aizbildnību un aizgādību un tas, vai šī nepilngadīgā juridisko, ekonomisko vai emocionālo slogu uzņemas vecāks, kas ir trešās valsts valstspiederīgais⁶⁴.

100. Ja ir apstiprinātas atkarības attiecības, trešās valsts valstspiederīgais saskaņā ar LESD 20. pantu var izņēmuma kārtā lūgt piešķirt viņam atvasinātās uzturēšanās tiesības (kas ir Savienības pilsonim), kas izriet no šīs tiesību normas.

101. Tomēr jāatgādina, ka atvasinātās uzturēšanās tiesības nav absolūtas. Dalībvalstis drīkst tās neatzīt noteiktos apstākļos, no kuriem it īpaši jāmin sabiedriskās kārtības uzturēšana un sabiedriskās drošības garantēšana⁶⁵.

⁶⁰ Neuzskatu, ka apgalvojumam ir jāsniedz papildu pamatojums. Vispārīgi atsaucos uz spriedumiem, 2022. gada 16. februāris, Ungārija/Parlaments un Padome (C-156/21, EU:C:2022:97), 124.–126. punkts, un Polija/Parlaments un Padome (C-157/21, EU:C:2022:98), 142.–144. punkts. Saistībā ar LESD 72. pantu skat. it īpaši spriedumus, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Pagaidu mehānisms starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārcelšanai) (C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257), 143. punkts, un 2020. gada 2. jūlijs, *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511), 28. punkts.

⁶¹ Skat. arī spriedumus K.A. u.c.; 2020. gada 27. februāris, *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (Savienības pilsoņa laulātais) (C-836/18, EU:C:2020:119; turpmāk tekstā – “spriedums *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real*”); 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Līdzekļu nepietiekamība) (C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354; turpmāk tekstā – “spriedums *Subdelegación del Gobierno en Toledo*”), un 2022. gada 7. septembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Uzturēšanās tiesību būtība saskaņā ar LESD 20. pantu) (C-624/20, EU:C:2022:639), 51. punkts. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šajā nolūkā Savienības pilsonim nav jāīsteno sava pārvietošanās brīvība.

⁶² Spriedumi K.A. u.c., 52. punkts; *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real*, 40. un nākamie punkti, un *Subdelegación del Gobierno en Toledo*, 48. punkts.

⁶³ Atkarība var pastāvēt nepilngadīgajiem vai gados vecākiem pilsoņiem (spriedums *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real*). Nekas neliecina, ka tā tas ir M. D. dzīvesbiedres gadījumā, tāpēc šo jautājumu neaplūkošu.

⁶⁴ Spriedums *Subdelegación del Gobierno en Toledo*, 65. punkts. Skat. arī vērtējumu spriedumā K.A. u.c., 70. un nākamie punkti.

⁶⁵ Skat. arī spriedumus, 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675; turpmāk tekstā – “spriedums *Rendón Marín*”); 2016. gada 13. septembris, CS (C-304/14, EU:C:2016:674), 39. punkts; K.A. u.c., 92. punkts; *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real*, 43.–45. punkts, un *Subdelegación del Gobierno en Toledo*, 52. punkts.

102. Valsts drošības apsvērumi ir *a fortiori* atbilstīgi, lai ierobežotu no LESD 20. panta izrietošo atvasināto uzturēšanās tiesību atzīšanu. Lai tas tā būtu, tiem jāatbilst apsvērumiem, kas patiesi ietekmē šo jēdzienu, kā to ir interpretējusi Tiesa⁶⁶.

103. Šī iespēja tomēr nav neierobežota, kā to arī atkārtoti norādījusi Tiesa⁶⁷. Šajā kontekstā saskaņā ar tās judikatūru⁶⁸:

- kā atkāpes no Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu uzturēšanās tiesībām pamatojums “sabiedriskās kārtības” un “valsts drošības” jēdzieni ir jāinterpretē šauri⁶⁹;
- apdraudējumam, ko sabiedriskajai kārtībai rada trešās valsts valstspiederīgais, jābūt reālam, faktiskam un pietiekami nopietnam; lai apgalvotu, ka tas pastāv, ar to, ka attiecīgās dalībvalsts sodāmības reģistrā ir ieraksts par trešās valsts valstspiederīgā sodāmību, nepietiek⁷⁰;
- tostarp dalībvalstij jāņem vērā “attiecīgā indivīda personīgā uzvedība, ieinteresētās personas uzturēšanās attiecīgās dalībvalsts teritorijā ilgums un likumīgums, izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un smagums, ieinteresētās personas pašreizējās bīstamības sabiedrībai pakāpe, attiecīgo bērnu vecums un viņu veselības stāvoklis, kā arī viņu ģimenes un ekonomiskā situācija”⁷¹.

104. Ja pēc šo apstākļu pārbaudes novērtējumā joprojām dominē risks sabiedrības drošībai vai it īpaši valsts drošībai⁷², ko apstiprina dalībvalsts iestādes un, iespējams, tiesas, kas pārskata to nolēmumus, ir skaidrs, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir jānosaka ieceļošanas aizliegums.

⁶⁶ Tiesa 2020. gada 6. oktobra sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791) 135. un 136. punktā ir nospriedusi, ka “LES 4. panta 2. punktā ir noteikts, ka valsts drošība paliek vienīgi katras dalībvalsts atbildībā. Šī atbildība atbilst primārajām interesēm aizsargāt valsts pamatfunkcijas un sabiedrības pamatintereses un ietver tādu darbību novēršanu un apkarošanu, kas var nopietni destabilizēt valsts konstitucionālās, politiskās, ekonomiskās vai sociālās pamatstruktūras un it īpaši tieši apdraudēt pašu sabiedrību, iedzīvotājus vai valsti, kā, piemēram, terorisma darbība”. Turpinājumā tā ir uzsvērusi valsts drošības aizsardzības mērķa nozīmīgumu, kā arī atšķirību “pēc sava rakstura un īpašā smaguma” starp potenciālu tās apdraudējumu un spriedzes vai traucējumu, pat nopietnu, rašanās risku, kas skar *sabiedrības drošību*. Tāpēc tā secina: ar nosacījumu, ka tiek ievērotas citas Hartas 52. panta 1. punktā noteiktās prasības, valsts drošības aizsardzības mērķis var attaisnot pasākumus, kas ietver smagāku iejaukšanos pamattiesībās nekā tā, kas varētu attaisnot šos pārējos mērķus.

⁶⁷ Skat. it īpaši spriedumu *Subdelegación del Gobierno en Toledo*, 53. punkts. Citos spriedumos ir vēl skaidrāk norādīts, ka saskaņā ar LESD 20. pantu trešās valsts valstspiederīgā situācijas novērtējumā nevar ignorēt tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kā norādīts Hartas 7. pantā, un ka attiecīgā gadījumā šī tiesību norma ir jāpiesaista pienākumam ņemt vērā Hartas 24. panta 2. punktā atzītās bērna vislabākās intereses. Skat., piemēram, spriedumus *Rendón Marín*, 81. punkts, un K.A. u.c., 90. punkts.

⁶⁸ Manuprāt, ir svarīgi uzsvērt, ka dalībvalstu rīcības brīvība citās jomās ir atšķirīga. Ja ir piemērojams LESD 20. pants, no Tiesas judikatūras izriet, ka dominē pilsonības statusa loģika, kas aizstāj loģiku imigrācijas jomā (kas, kā jau esmu norādījis iepriekš, arī nav vienīgā). Šī parādība jau ir izklāstīta citos secinājumos, piemēram, ģenerālvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumos lietā *Fahimian* (C-544/15, EU:C:2016:908) vai nesen sniegtajos ģenerālvokāta P. Pikamēes [*P. Pikamäe*] secinājumos lietā *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:130), kā arī apvienotajās lietās *Minister van Buitenlandse Zaken* (C-225/19 un C-226/19, EU:C:2020:679), uz kuriem atsaucos.

⁶⁹ Spriedumi *Rendón Marín*, 82. punkts, un K.A. u.c., 91. punkts. Lai arī dalībvalstis var labāk novērtēt apdraudējumu valsts drošībai vai sabiedrības drošībai to teritorijā, šo jēdzienu tvērumu var pārbaudīt Savienības iestādes: spriedums *Rendón Marín*, 81. punkts, un *Subdelegación del Gobierno en Toledo*, 78. un nākamie punkti.

⁷⁰ No sprieduma *Rendón Marín* pasludināšanas brīža; spriedums K.A. u.c., 91. punkts un rezolutīvās daļas 2. punkta beigās.

⁷¹ Spriedums K.A. u.c., 94. punkts. Sprieduma *Subdelegación del Gobierno en Toledo* 53. punktā kā faktori, kurus var ņemt vērā, minēta sodu bardzības pakāpe un laikposms no to piemērošanas dienas līdz dienai, kad šī iestāde pieņem lēmumu.

⁷² Uzskatu, ka, ļoti iespējams, tā tas nereti notiktu, ņemot vērā jēdzienā “valsts drošība” iekļauto interešu raksturu.

3. Šajā lietā

105. Lai gan tas ir jāapstiprina iesniedzējtiesai, ņemot vērā lietas dalībnieku apsvērumus un visus apstākļus, uzdrošinos apgalvot, ka starp M. D. un viņa jaunāko dēlu, Ungārijas pilsoni, pastāv atkarības attiecības, kuru dēļ M. D. varētu pretendēt uz atvasinātajām uzturēšanās tiesībām saskaņā ar LESD 20. pantu.

106. It īpaši nepiekrītu Ungārijas valdībai, kas, lai noliegtu šo atkarības attiecību esamību, apgalvo, ka nepilngadīgā bērna māte arī dzīvo Ungārijā un ka arī viņai kā vecāku varas turētājai ir pienākums dēlu uzturēt⁷³.

107. M. D. bija uzturēšanās atļauja Slovākijā, kas, šķiet, viņam ir atsaukta. Tāpēc ir pamatoti uzskatīt, ka liegums viņam uzturēties Ungārijā izraisītu to, ka viņa nepilngadīgajam dēlam būtu jāatstāj Savienības teritorija kopumā.

108. Tomēr, lai gan M. D. var būt atvasināto uzturēšanās tiesību turētājs saskaņā ar LESD 20. pantu, kā jau esmu norādījis, viņam būtu jāaizliedz ieceļot un uzturēties Ungārijā valsts drošības apsvērumu dēļ, ja pēc iepriekš minēto apstākļu novērtējuma, kas jāveic saskaņā ar Savienības tiesībām, būtu neizbēgami jākonstatē, ka šiem iemesliem jāpiešķir prioritāte.

109. Manā rīcībā nav visas nepieciešamās informācijas šādam novērtējumam, kas jāveic Ungārijas iestādēm un šo iestāžu lēmumus pārskatošajām tiesu iestādēm⁷⁴.

D. Brīdinājuma ievadīšana SIS II. Samērīgums

110. Šajā gadījumā iesniedzējtiesas šaubas attiecas tikai uz ieceļošanas aizlieguma izskatīšanu, nevis uz tā turpmāko ievadīšanu SIS II.

111. Ja, neraugoties uz iesniedzējtiesas klusēšanu [par to], Tiesa uzskatītu, ka ir lietderīgi sniegt tai kādu norādi par ieceļošanas aizlieguma atspoguļojumu SIS II, izklāstīšu savu viedokli šajā jautājumā.

⁷³ Skat. spriedumus, 2017. gada 10. maijs, *Chávez-Vílchez* u.c. (C-133/15, EU:C:2017:354), 71. punkts, un *Subdelegación del Gobierno en Toledo*, 67. punkts.

⁷⁴ Lai arī ne tajā pašā, bet ļoti līdzīgā jomā Tiesa nesen (spriedums, 2022. gada 22. septembris, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* u.c., C-159/21, EU:C:2022:708), atbildot uz *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) otro lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par vērtējumiem, kas pakļauti tiesu pārskatīšanai, ja tiem ir iepriekšēji kompetento iestāžu atzinumi valsts drošības jautājumos, nosprieda: šajā spriedumā izskatītajiem Savienības tiesību noteikumiem “[...] ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru atbildīgajai iestādei sistemātiski ir pienākums – ja iestādes, kurām ir uzticētas specializētas funkcijas saistībā ar valsts drošību, nemotivētā atzinumā ir konstatējušas, ka persona to apdraud, – nepiešķirt šai personai alternatīvo aizsardzību vai atsaukt šai personai iepriekš piešķirto starptautisko aizsardzību, pamatojoties uz šo atzinumu”.

112. Citām dalībvalstīm ir jāzina par iecelošanas aizliegumu, lai tas praksē radītu sekas⁷⁵. Lai dažām dalībvalstīm atvieglotu piekļuvi informācijai par aizliegumiem, kurus noteikušas citas dalībvalstis saistībā ar atgriešanas lēmumiem, pēdējie minētie *var* tikt ievadīti *SIS II*⁷⁶ saskaņā ar Regulu Nr. 1987/2006⁷⁷, ja vienlaikus ir izpildīti divi nosacījumi:

- lēmumu, no kura izriet brīdinājums, pēc konkrētā gadījuma novērtējuma ir pieņēmusi kompetentā (administratīvā vai tiesu) iestāde, ievērojot valsts tiesību aktos paredzētās procedūras⁷⁸;
- brīdinājuma izdošanas dalībvalsts ir secinājusi, ka gadījums ir “atbilstīgs, piemērots un pietiekami svarīgs, lai brīdinājums būtu jāievada *SIS II*”⁷⁹.

113. Ievērojot tādus pašus nosacījumus, iecelošanas un uzturēšanās atteikuma nolūkos brīdinājums *SIS II* tomēr ir jāievada obligāti, “ja [...] lēmuma pamatā ir draudi sabiedriskajai kārtībai vai sabiedrības drošībai, vai valsts drošībai, kurus var radīt attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā” (Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 2. punkts)⁸⁰.

114. Tādējādi [brīdinājuma] ievadišana jebkurā gadījumā ir pakārtota Regulas Nr. 1987/2006 21. pantā paredzētajai samērīguma prasībai. Kaut gan regulā tas nav noteikts, pirms attiecīgā brīdinājuma ievadišanas jāveic novērtējums, lai nodrošinātu tā lietderību⁸¹.

115. Šī prasība ir pamatota, jo brīdinājuma par iecelošanas atteikumu ievadišana var ietekmēt personu tiesības, tostarp pamattiesības⁸². Tā acīmredzami ietekmē piekļuvi Šengenas zonai⁸³ un līdz ar to, iespējams, citas tiesības, piemēram, tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību.

116. Tomēr jāprecizē samērīguma principa piemērošana brīdinājumu ievadišanai *SIS II* gadījumos, kad tā ir obligāta (saskaņā ar Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 2. punktu). Var apgalvot, ka Savienības likumdevējs šādos gadījumos ir veicis *ex ante* samērīguma novērtējumu attiecībā uz nopietnu rīcību, kas minēta noteikumā.

⁷⁵ *SIS II* ir izstrādāta, lai sniegtu šādu informāciju valstīm, kas ir pievienojušās sistēmai. Direktīva 2008/115 nereglamentē brīdinājumu ievadišanu tajā.

⁷⁶ Ievadišanas fakultatīvais raksturs izriet no Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 3. punktā lietotā darbības vārda gadījumos, uz kuriem tajā ir atsauce. To apstiprina Komisijas Ieteikuma (ES) 2017/432 (2017. gada 7. marts) par to, kā panākt efektīvāku atgriešanu, īstenojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/115/EK (OV 2017, L 66, 15. lpp.), 25. apsvērums, kā arī 24. punkta c) apakšpunkts. Ievadišana saskaņā ar Regulas 2018/1861 24. panta 1. punkta b) apakšpunktu ir kļuvusi obligāta.

⁷⁷ Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 3. punkta parastā interpretācija atbilst Direktīvai 2008/115, neraugoties uz pretrunām starp tekstiem, uz kurām norādīts judikatūrā un kuras arī ir minējusi Komisija *SIS II* novērtējumā, kas attiecas uz brīdinājumu ievadišanas kritēriju saskaņošanas neesamību. Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Ziņojumu par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS II*) izvērtējumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1987/2006 24. panta 5. punktu, 43. panta 3. punktu un 50. panta 5. punktu un Lēmuma 2007/533/TI 59. panta 3. punktu un 66. panta 5. punktu (COM(2016) 880 *final*), 4.4.2. punkts. Skat. arī ar to saistīto Komisijas dienestu darba dokumentu (SWD(2016) 450 *final*), 7.3. punkts.

⁷⁸ Regulas Nr. 1987/2006 24. panta 1. punkts.

⁷⁹ Samērīguma prasība: Regulas Nr. 1987/2006 21. pants.

⁸⁰ Šo secinājumu 40. zemsvītras piezīme.

⁸¹ Nepiekrītu Ungārijas valdības tiesas sēdē paustajai nostājai, saskaņā ar kuru tādos apstākļos kā izskatāmajā lietā šiem faktoriem ir jāpievērš uzmanība, tikai veicot pārbaudi tiesā pēc brīdinājuma ievadišanas. Regulas 2018/1861 21. panta 1. punktā ir precizēts termins.

⁸² Tostarp tas ietver personas datu apstrādi. Tiesību uz šo personas datu aizsardzību garantēšana ir galvenā problēma visos tiesību aktos, kuri reglamentē *SIS II* un kuros šim aspektam paredzētas konkrētas tiesību normas.

⁸³ Tas paredzēts Šengenas Robežu kodeksa 14. panta 1. punktā. Faktiski šis sekas drīzāk izraisa lēmums, uz kura pamata ir ievadīts brīdinājums *SIS II*, nevis šāda brīdinājuma ievadišana šajā sistēmā: skat. spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E (C-240/17, EU:C:2018:8), 43. punkts. *SIS II* ir būtiska nozīme: tā nodrošina informāciju dalībvalstīm par lēmumiem, kas interesē visus. Tomēr nevar noliegt, ka ievadišana atvieglo (un pastiprina) šādu lēmumu seku izvērsšanu.

117. Piebildišu, ka jebkurā gadījumā Regulas Nr. 1987/2006 21. pantā noteiktais samērīguma novērtējums jāveic tikai par brīdinājuma ievadīšanu: tas neattiecas uz lēmumu (aizliegumu), uz kura pamata ir iekļauts šis brīdinājums⁸⁴.

118. Ja samērīguma novērtējumā tiks iegūts negatīvs rezultāts, brīdinājums par ieceļošanas atteikumu beigu beigās netiks ievadīts *SIS II*.

119. Šajā gadījumā brīdinājuma pamatā esošais lēmums par spīti visam paliek spēkā. Ja tas ir viens no ieceļošanas aizliegumiem trešās valsts valstspiederīgajam tā iemesla dēļ, ka viņš rada apdraudējumu [dalībvalsts] politikai, iekšējai drošībai, sabiedrības veselībai vai starptautiskām attiecībām, tad tā mērķis [tikt piemērotam] “Eiropas mērogā” arī paliek nemainīgs pat tad, ja [brīdinājuma] neievadīšana apgrūtina iespēju par to uzzināt pārējām Šengenas zonas valstīm.

V. Secinājumi

120. Ņemot vērā izklāstīto, ierosinu uz *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) pirmo un otro prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ir jāinterpretē tādējādi, ka

tā nav piemērojama, ja dalībvalsts iestādes nosaka ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu kādam no šiem valstspiederīgajiem, kurš neatrodas tās teritorijā un pret kuru nav pieņemts atgriešanas lēmums, uzskatot, ka viņš var radīt apdraudējumu valsts drošībai. Tāpat nav piemērojama arī Eiropas Savienības Pamattiesību harta.

LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pirms attiecīgā ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma noteikšanas dalībvalsts iestādēm ir jānovērtē tās personas personiskie un ģimenes apstākļi, kurai tiek noteikts ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums, ja tā ir tāda nepilngadīgā vecāks, kuram ir šis dalībvalsts pilsonība, kā arī aizlieguma ietekme uz to tiesību īstenošanu, kuras raksturīgas Eiropas Savienības pilsonībai vai ir no tās atvasinātas.

⁸⁴ Tādējādi jautājums ir par to, kā tas ietekmēs trešās valsts valstspiederīgā pamattiesības, ja brīdinājums tiek ievadīts *SIS II*, nevis par to, kā šīs tiesības ietekmē ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums, kas ir tā pamatā. Tomēr apzinot, ka, ņemot vērā *SIS II* izraisīto rezonansi attiecībā uz aizliegumiem, ir viegli nejauši pāriet no viena līmeņa citā.